

Tienpidon varautuminen

Keijo Nieminen
Työkohdevastaava
Hyvinkään
hoidonjohtourakka

”Kaukoviisuus eli varautumisen perusta on sitä, että asiat harkitaan etukäteen ja kuvitellaan tapaus sikseen elävästi, että kun se kerran tapahtuu, on reitit selvät. Tätä lajia on harvalle suotu. Jolla sitä on, niin pitäköön hyvänä! Mutta tässä lajissa on kaksi pahaa vikaa; asia jää huvikseen tapahtumatta tai se sattuu eri tavalla. Joka arvaa ottaa nämäkin huomioon, sille on maailmanranta kevyt kiertää.”

- Veikko Huovinen: Havukka-Ahon ajattelija

Päivittäinen toimintamme täysin arkis-sakin asioissa perustuu hyvin puhtaasti vakiintuneisiin oletuksiin, että asiat sujuvat sillä tutulla, suunnitellulla tai totutulla tavalla. Pieniin poikkeuksiin ja suunnitelmien muutoksiin osataan ehkä kuitenkin varautua. Keskikesän juhanusjuhlan kauppareissulla suomalainen varautuu vähintäänkin siihen, että mökkijuoma ei loppu kesken. Entäpä jos mökkijuomat jäivätkin ostamatta vain siksi, että luottokortti ei toiminut ja mukana ei ollut käteistäkään? Hyvin oletettavasti mökkiseurueesta edes joku on varautunut käteisrahaan? Kyseisessä esimerkkitapa-uksessa toiminnan lopputulema normaaliolosuhteissa on kutakuinkin sama, sillä meillä on varaa valita mitä tuotteita tai palveluita käytämme ja mitä niistä pidämme välttämättöminä. Loppujen lopuksi varautuminenhan on minkä tahansa asian suhteen sellaista toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja mahdollisesti tarvittavat tavanomaisesta poikkeavat toimenpiteet häiriötilanteissa ja poikkeusolosuhteissa.

Suomi on varautumisen edelläkävijä. Ehdottomasti suurin voimavaramme on viranomaisyhteistyö, sillä jo kyky toimia yhdessä ja usein yli omien organisaatio-rajojen, jakaen tietoa avoimesti toisilleen on maailmanlaajuisesti poikkeuksellista

sekä kansainvälisesti kiinnostava asia. Pelastus-, sosiaali- ja puolustusviranomaiset harjoittelevat yhdessä aina säännöllisin ajoin onnettomuuksien ja kriisitilanteiden varalta simuloituissa ympäristöissä. Meillä on myös pitkälle kehitetty huoltovarmuustoiminta sekä tarvittaessa ääriolosuhteissa käyttöönotettava valmiuslain-säädäntö. Huoltovarmuuskeskus on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan laitos, jonka tehtävänä on huoltovarmuuden ylläpitäminen ja sen jatkuva kehittäminen. Laitoksen toiminta perustuu huoltovarmuuslakiin ja sen perustavoite huoltovarmuuden turvaamiseksi kaikissa oloissa on luoda ja ylläpitää riittävä valmius hyödykkeiden tuottamiseksi sekä tuotannon, jakelun sekä kulutuksen ohjaamiseksi. Valtioneuvosto asettaa huoltovarmuudelle vielä muita yleisiä tavoitteita, joissa määritellään valmiuden taso ottaen huomioon väestön ja välttämättömän talouselämän sekä tietenkin myös maanpuolustuksen vähimmäistarpeet.

Tien päällä täytyy osata myös varautua, niin tienkäyttäjänä kuin hoitourakoitsijanakin. Varautuminen koskettaa hoitourakoitsijoita yhä enemmän, mitä digitaalisemmaksi ympäristömme muuttuu. Monet päivittäiset työkalumme perustuvat tieto- ja viestintäjärjestelmiä hyödyntävään teknologiaan. Pelkästään se, että omasta

Huoltovarmuuskeskus on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan laitos, jonka tehtävänä on huoltovarmuuden ylläpitäminen ja sen jatkuva kehittäminen.

matkapuhelimesta loppuu virta kesken työpäivän johtaa jo ikävään tilanteeseen missä henkilö jää katveeseen siitä informaatiotulvasta minkä puhelimiemme kautta päivittäin saamme. Vastaavanlainen tilanne kävikin lähimmälle esimiehelleni kerran syysmyrskyn aikaan, kun useita tunteja kestänyt sähkökatkos esti päivystyspuheli- men lataamisen. Ainoaksi vaihtoehdoksi jäi lähteä tien päälle ja ladata matkapuhelimen akkua auton omasta virtalähteestä.

Väylävirastolla on tienpidosta vastaava viranomaisena valmiuslain mukainen velvoite varmistaa valmiussuunnitelmin sekä etukäteisvalmisteluin tehtäviensä hoitaminen myös poikkeusoloissa. Käytännössä siis ELY-keskus ja hoitourakoitsija

VARAUTUMISEN PROSESSI

Tien päällä täytyy osata myös varautua, niin tienkäyttäjänä kuin hoitourakoitsijanakin. Varautuminen koskettaa hoitourakoitsijoita yhä enemmän, mitä digitaalisemmaksi ympäristömme muuttuu.

yhdessä suunnittelee ja luo valmiussuunnitelman, jota tarvittaessa sitten toteutetaan. Urakkasopimuksessa hoitourakoitsija on sitoutunut hoitamaan tienpitoon liittyvät

tehtävänsä myös poikkeusoloissa. Tärkein tehtävistä on ylläpitää vaadittu tiedosturakka-alueella liikennöintikelpoisena sekä toimia esimerkiksi pelastusviranomaisille ja puolustusvoimille infrarakennuttamisen tukena. Tässä osittain valmiissa ja tällä hetkellä täysin toimivassa rauhanajan yhteiskunnassa on siis helppoa toimia arkiasioiden parissa, mutta pelkkä pidempi kestoineen sähkökatkos aiheuttaa isoja häiriöitä polttoainejakelussa, viestinnässä ja liikenteenohjauksessa.

Tienpidon näkökulmasta on syytä siis varautua suunnittelemalla varavaihtoehtoja tieto- ja viestintäjärjestelmille, energiajärjestelmille sekä raaka-ainetoimituksille mahdollisissa häiriötilanteissa. Uusimpien maantiehoitourakoiden urakkasopimuksiin kuuluu hankkia viranomaisverkossa toimiva VIRVE-puhelin, jota luonnollisesti täytyisi osata käyttää. Huoltoasemista osa on varustettu kiinteällä varavaimakoneella, näiden sijainti tulisi selvittää etukäteen sekä polttoaineen

säännöstely. Erikoiskuljetusreiteillä voi sattua vaarallisen aineen onnettomuus, mahdollinen kiertotie tulee olla suunniteltuna. Tieto- ja viestintäverkon kaatumisen varalle tulisi päättää jokin yhteinen kokoontumispaikka tai sopia jokin muu menetelmä tapaamisille. Varautua tulisi oikeastaan kaikkeen siihen mitä me päivittäin pidämme itsestäänselvytenä, eikä pelkästään teknologian lisääntymisen vuoksi. Pohdittavia asioita on niin paljon kuin meitä tekijöitäkin ja se kahvipöytäkeskusteluissa edes puhetasolle jäänyt asia voi olla ratkaiseva tekijä, jos jokin poikkeustilanne vaatii toimia.

Menneestä opiksi ottaen, tulevaisuuden varautuen. Huomioidaan toimintaympäristön muutokset ja hallitaan riskit yhteistyössä toimijoiden ja viranomaisten kanssa.

Kirjoittaja on osallistunut Kuopion pelastusopistolla järjestettyyn tienpidon varautumiskurssiin ja kertoo siellä omaksettuja asioitaan.

